

ε · έξι · επτά · οκτώ · εννέα · δέκα

DECÀLEG Kf
ATIG
I TUTLAYIN

2008 - Any Internacional de les Llengües

ttta · seb`a · tmanya · tsa`a · `ešra

Asgass n 2008 tgat ONU d Usgass Amad'lan n Tutlayin, bac ad tini i mdnn ad mmaghn, h'bun tutlayin n umad'al. Tisdawin tikatalanin rant ad âawnt bac ad ssnt tsdawin yad'nin tafuyt n uh'bbu n tm-nawat talsant.

Gh umad'al, illa gis gr 4000 d 6000 n tutlayt, da tinin imassan, 50% gisnt zmmrnt ad mmtnt g myya n usggas-ad yaddun, 96% gisnt da tnt-sawaln 4% n mmdn n umad'al akw.

Ut'un n imsawaln ihmma at'as, mac ur bdda iga tamartart n tduci n tutlayt. Icrud'n lli yttadjan tudrt n tutlayt nbuttl'n igutn. Imun gis umâawn n tmrsal, tad'ulli n tutlayt gh ubaraz admsan n tmazirt d usxdm n imassn n umyawad' imatuyn d ush'ussu n imsawln s tkdit i tutlayt nnsn d watig lli dar-sn illan zund akbab (tamartart) n tmagit nnsn d zund imzzarun imzwarutn.

Amzraw nna dar anzgum n tutlayin da yakka atig i mddn, ur da issutr ad yilin g ddu. Da yakka atig i tmawt, acku yga adrfi issn maf tadrfi tâna ad ur ttut ma nga. Da yakka atig i tussna, acku da t-tgga adrfi d ufgan uggar. Amzraw lli dar anzgum n tutlayin da yz'rra taya-fut n tghawsiswin, issn s tyafut n wawal d tutlayin, issn s watig n tmawt talsant d tin tusna.

G AZERKKI (H'TARM) D TUTLAYIN AKW

Ig tnnit kra n tutlayt ur k-tssusm, ur-k tâjib, ngh ur tsyafu ur tga i yumya, bra tssnt da tinit mad i ymudan lli tt-sawalnin. Tutlayin akw gant yan, mrwasnt mac mzarayant (xtalfnt).

Z'R, SLLA: TANNAY TUTLAYIN LLANIN G TAMA NNK

G tama nnk, ar sawaln mdnn mnawt tutlayin , mac kiyyi ur sisnt tfrkt. Ur tssnt ma ysm nnsnt. Igh tssnt mad ism i kra n tutlayt trit nit ad tinit mas trit middn lli yak-issutln, trit ad tn-tssnt, ur-trit ad tn tflt. Ini Tanmirt i yan s tutlayt nns tz'rt mas rad s-ik it'ssa.

AD UR TIKSUD'T A TLMdT TUTLAYIN TIMAYNUTIN, RAD AK-GINT TISMUNIN G TUDRT

Mddn da tinin is kra n tutlayt, da st-tsawlt ng ad st-ur-tsawlt, ur illi kra yad'nin. Ghaldn is igh trit ad tskcmt kra n tutlayt i yixf nnk , iqqan-d ad tsffught tayad'. Ad tlmd imik s imik yat tutlayt ur iâna ad ttut tayad', ngh ad stt-ur-tsawalt mlih'. Yat tguri gis tayafut, igh tlkmt amkan nna tlkmt , imik yuf bdda amya (walu). Ad bdda tffught s kra n tyafut.

TULAYIN DA YK-RZZMNT IMNADN IMAYNUTIN: AD UR TFLT IGHBALUTN N TUSSNA NNA YAK-KFNT TUTLAYIN

Tutlayin akw gisnt tusna, da-yk tadjant ad tlmd timsrayin ngh tighawsiwin yad'nin. Ad ur tssnt amr tinglizt tflt tutlayin yad'nin. Ad ur tadjt mad ityaran gh tutlayin az'nin. Rad gisnt taft at'as n tguriwin nna da tghurit, tfhmt-tnt, ad tssnt mas llant tswingimin (tifikratin) ulghnin, h'lanin. Tutlayin

gisnt ismaqaln mzaraynin (nxfnfn) f tudrt. Almd n tutlayin ad ak-yaws (iâawn) ad tsimghart tanayin nnk.

KF AWAL I YIMSAWALN DRUSNIN, SLLA-ASN

N gr middn drusnin nknin nggut. Ad ur tâawnt gh unnzri alsan, ad ur tnâimilt d id bu tutlayin timzzanin amd s mka wur trit ad ik-tnâimiln. Igh tzmmrt ad tstit gr id bu tutlayin, izwir s mddn lli dar awal idrusn, âawn-tn ad k-âawn ntnin.

AD UR TFRAD'T TUTLAYIN LLI MQOURNIN, KF TAWHALT I TUTLAYIN TIMZZANIN

Amara akatalan n izlmd' Joan Lluís inna is gigan d ikatalann da tn-issusam ad ddn s Katalunya tafransist bac ad mln mas sawaln tafransist mlih'. Ad ur tirit ad tsawal tutlayin timqranin tflt timzzanin nna sawaln mddn drusnin. Mmagh ad tsawalt tutlayt nna tz'rit ad tmmt: ad tfrkt is isd'uly (infâa), ad tdrut tâawnt gh umghi d tnkra n tutlayin.

YAT TSSUQT TZMMR AD TG TAGGURT TAMQRANT

Ixas' ad ur tsrkst nna mi tsallat d ma yllan gh tudrt. Ad tarat, tsawlt g yat tutlayt lli sawaln mddn ggutnin ur iâna ad s ik-sallan mddn. Mac, ad nsawl s wad nna illan gh tama nnggh, iâna ad angh-islla. Ur ihmmi mnnaw n mddn ad angh-ifhimn, ad ihmin d mddn nna mi tinit kra. LLigh da yttara Shakespeare, Inglizn ur gan awd 6 n imalyun n mddn.

AWI TAMANAWT TALSANT IGH DA TMUSSUT GH UMAD'AL

Asi yakw mad illan gh tbaghurt (Ixír) d tmanawt nna yak-ikfa umad'al igh as-tsllat. Ad ur tddut s tmazirt n Gal ngh Malta bac ad tlmdt tinglizt. Mmagh ad tsawlt tutlayin n imukan nna d-tz'urt: imsawaln n tutlayt n mddn n imukan-ad, ad nit afn tumrt, frh'n igh tmmaght ad tinit kra n tguriwin s tutlayt nnsn.

H'D'U AMKAN NNK N TDRFI: TUTLAYT UR AD AK-TT-KSN IGH UR TRIT

Tutlayin ur gint tighawsiwin, ur da tbbint ibridn n gr-asnt: ad ur tadjt ix f nnk ad yamn is ur ish'i mad. Irwas, gh tudrt nnk izmmr ad ur tsawlt s tutlayt nnk nna tlmdt, mac tzmmrt ad st-tt'ft: nttat tga tusna nna ad k-iâawn ad tssnt tutlayin yad'nin. Ad ur ttut: igh tsawlt mnawt tutlayin, ad tssnt uggar g wawal nnk d tutlayin n umad'al.

AD UR TTUT AWD YAN G TUTLAYT

Tutlayin, nna sawaln mddn drusnin, timzzanin, da tggant isnnilkimn ur nz'rra, gan timitar n usbrkk (mrh'ba), ar tggant g ubrrani adjar. Ad ur tkst i mddn yad'nin ad sawaln awal nnk. Ad asn-ur-tnnit ur gan amd kyyi ghar f tutlayt. G Katalunya, ad nini, da k-tinin ad tsawalt takatalant; ad ur tqqimt g brra. Takatalant tga apaspur nnk nna wur itkmmaln: tt'ft bdda.

KF ATIG I TUTLAYIN

ένα · δύο · τρία · τέσσερα · πέντε

Contingut elaborat per:

GELA | Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Un projecte dels serveis lingüístics universitaris de:

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

 UNIVERSITAT DE BARCELONA

 UdG
Universitat de Girona

Universitat de Lleida

 UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

 UNIVERSITAT POMPEU FABRA

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

UVIC
UNIVERSITAT DE VIC

Hi col·labora:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa

yun · sin · šrađ · rb`a · hemsã · set